

Koopkrachteffecten verkiezingsprogramma's 2011-2015

Juni 2010

Inhoud

1. Toelichting	3
2. Resultaten per huishouden	5
3. Resultaten per politieke partij	7
4. Koopkracht in beeld	9
5. Tot slot	11
Bijlage: Koopkrachteffecten van partijprogramma's	12

Koopkrachteffecten verkiezingsprogramma's 2011-2015

NYFER heeft kort voor de Tweede Kamerverkiezingen op 9 juni 2010 in opdracht van *de Volkskrant* de koopkrachteffecten van de verkiezingsprogramma's van negen politieke partijen doorgerekend: CDA, PvdA, SP, VVD, PVV, GroenLinks, ChristenUnie, D66 en SGP. In de berekeningen die in de Volkskrant van 5 juni zijn gepresenteerd, zaten als gevolg van de tijdsdruk enkele fouten. Die fouten zijn inmiddels hersteld. Hier vindt u de gecorrigeerde uitkomsten.

1 Toelichting

In verkiezingsprogramma's worden tal van maatregelen voorgesteld die gevolgen hebben voor de koopkracht van burgers. Het is moeilijk hier een precies beeld van te verkrijgen omdat de meeste verkiezingsprogramma's niet erg concreet zijn over de precieze vormgeving van beleidsmaatregelen, het tijdstip waarop maatregelen ingaan enz. Met dit probleem had ook het Centraal Planbureau (CPB) te kampen bij de economische doorrekening van de verkiezingsprogramma's. Daarom heeft het CPB politieke partijen gevraagd hun keuzen expliciet te maken. NYFER maakt in haar berekeningen gebruik van de opsomming van maatregelen per partij, zoals die door het CPB, in overleg met de politieke partijen, is vastgesteld (CPB, *Keuzes in kaart 2011-2015*).

Hoe bepaalde maatregelen uitpakken voor de koopkracht van huishoudens wordt niet alleen bepaald door de maatregel zelf, maar ook door specifieke omstandigheden van het huishouden, zoals de gezinssamenstelling, de leeftijd van eventuele kinderen, de woonsituatie, het bestedingspatroon, werkomstandigheden enz. Daarom is er niet één koopkrachteffect voor bijvoorbeeld de modale werknemer, maar een reeks uitkomsten die zich rond een bepaald gemiddelde concentreert. Om dit effect te laten zien, publiceert het CPB doorgaans 'puntenwolken', die de spreiding rond het gemiddelde illustreren. Omdat de doorrekening van maatregelen voor grote aantallen huishoudens met allerlei verschillende kenmerken een tijdrovende bezigheid is en de tijd beperkt was, heeft het CPB er na de val van het

kabinet-Balkenende IV van afgezien om in *Keuzes in kaart* gemiddelde koopkrachteffecten voor verschillende typen huishoudens te presenteren.

Ook NYFER presenteert geen 'puntenwolken', maar heeft zes typen huishoudens van bepaalde samenstelling geselecteerd en voor elk van die individuele gevallen de koopkrachteffecten berekend. Deze onderzochte huishoudens zijn:

- **Huishouden 1: modale alleenverdiener met twee kinderen:** echtpaar, alleenverdiener, modaal inkomen, twee kinderen van resp. 13 en 10 jaar, huurwoning met een huur van € 450 en servicekosten van € 50 euro, geen kinderopvang.
- **Huishouden 2: tweeverdieners met twee kinderen:** echtpaar, tweeverdieners, eerste inkomen 1,5 x modaal inkomen, tweede inkomen € 20.000, twee kinderen van resp. 13 en 10 jaar, koopwoning van € 300.000, hypotheeklasten € 15.000 per jaar, drie dagen per week kinderopvang.
- **Huishouden 3: bijstandsmoeder met twee kinderen:** alleenstaande moeder, bijstandsuitkering, twee kinderen van resp. 13 en 10 jaar, huurwoning met een huur van € 450 en servicekosten van € 50, geen kinderopvang, maakt gebruik van gemeentelijke minimaregelingen.
- **Huishouden 4: echtpaar 65+:** Echtpaar, beide partners 65+, één partner uitsluitend AOW, tweede partner AOW + aanvullend pensioen van € 5000, huurwoning met een huur van € 450 en servicekosten van € 50, maakt geen gebruik van AWBZ-voorzieningen, maakt gebruik van gemeentelijke minimaregelingen.
- **Huishouden 5: alleenstaande 65+:** alleenstaande 65-plusser, uitsluitend AOW-inkomen, huurwoning met een huur van € 450 en servicekosten van € 50, maakt geen gebruik van AWBZ-voorzieningen, maakt gebruik van gemeentelijke minimaregelingen.
- **Huishouden 6: veelverdieners met twee kinderen:** echtpaar, tweeverdieners, eerste inkomen 2,5 x modaal inkomen, tweede inkomen modaal, twee kinderen van resp. 13 en 10 jaar, koopwoning van € 500.000, hypotheeklasten € 25.000 per jaar, vijf dagen per week kinderopvang.

De selectie van huishoudens met bepaalde kenmerken heeft gevolgen voor de uitkomsten. Enkele voorbeelden kunnen dit illustreren. Als een politieke partij de kinderbijslag voor het derde kind wil afschaffen (D66), terwijl de voorbeeldhuishoudens maximaal twee kinderen hebben, komt dat effect niet

in de koopkrachtplaatjes tot uitdrukking. Als een politieke partij de eigen bijdragen in de AWBZ wil verhogen (VVD), maar huishoudens maken geen gebruik van de AWBZ, geldt hetzelfde. Diverse maatregelen die politieke partijen voorstellen, zullen dus niet in de koopkrachtplaatjes zichtbaar worden, simpelweg omdat ze niet van toepassing zijn op de geselecteerde huishoudens. Het is van belang dit in het oog te houden bij het beoordelen van de resultaten.

NYFER heeft alle maatregelen die politieke partijen voorstellen, in de analyse meegenomen voor zover ze een effect hebben in het jaar 2015. Maatregelen die pas na die datum in werking treden, zoals beperking van de hypotheekrenteaftrek na 2015, zijn niet meegenomen. Er is geen onderscheid gemaakt in welk jaar een maatregel precies in werking treedt: een maatregel die in 2011 ingaat is op dezelfde manier verwerkt als een maatregel die in 2015 ingaat. Maatregelen met een jaarlijks terugkerend effect, bijvoorbeeld extra huurverhogingen, zijn meegenomen vanaf het jaar waarin ze in werking treden tot en met 2015.

In de analyse zijn uitsluitend de koopkrachteffecten meegenomen die voortvloeien uit maatregelen die door politieke partijen worden voorgesteld. Koopkrachtveranderingen die het gevolg zijn van loonstijgingen en daaraan gekoppelde stijgingen van de uitkeringen tussen 2011 en 2015 zijn dus niet meegenomen. Het CPB verwacht voor de periode 2011-2015 voor alle typen huishoudens koopkrachtverbeteringen van tussen de 0,25 en 0,5% per jaar (CPB, *Economische Verkenning 2011-2015*). Dit zit niet in onze plaatjes. De feitelijke koopkracht zal zich volgens de huidige ramingen over de komende vier jaar dus 1 à 2% gunstiger ontwikkelen dan geïllustreerd in onze berekeningen. De resultaten zijn afgezet tegen het 'basispad', dat door het CPB tot 2015 is uitgezet. Dit 'basispad' schetst de ontwikkeling bij ongewijzigd beleid. De uitkomsten van de analyse geven dus weer welke effecten er als gevolg van de verkiezingsprogramma's ontstaan ten opzichte van ongewijzigd beleid.

2 Resultaten per huishouden

Huishouden 1 (modale alleenverdiener) gaat er bij SP, PvdA en GroenLinks in koopkracht op vooruit, blijft bij CDA, VVD, CU en SGP nagenoeg gelijk en gaat er bij PVV en D66 bijna 5% op achteruit. Het koopkrachtverlies bij D66 wordt veroorzaakt door de verlaging van de

kinderbijslag, de afbouw van de overdracht van de algemene heffingskorting ('aanrechtsubsidie') en het afschaffen van de gratis schoolboeken. Bij de PVV komt het koopkrachtverlies geheel op het conto van de onmiddellijke beëindiging van de overdracht van de heffingskorting.

Huishouden 2 (tweeverdiener) gaat er bij SP, PvdA, VVD en GroenLinks op vooruit, blijft bij CDA en PVV ongeveer gelijk en verliest bij SGP, CU en D66. Het verlies bij CU en SGP (3 resp. 4%) wordt veroorzaakt door de afschaffing van de combinatiekorting (beide) en beperking van de kinderopvangtoeslag (SGP).

Huishouden 3 (bijstandsmoeder) gaat er bij SGP, SP, PvdA en GroenLinks op vooruit. De SGP verhoogt de kinderbijslag en de alleenstaande ouderkorting, de SP verhoogt het wettelijk minimumloon met 5%, de PvdA trekt extra geld uit voor armoedebestrijding en GroenLinks verhoogt voor lage inkomens de kinderbijslag en het kindgebonden budget met 15%. De bijstandsmoeder gaat er bij de VVD en D66 flink op achteruit (6 resp. 7%). Dit komt vooral door de afschaffing van het kindgebonden budget (bij de VVD) en de verlaging van kinderbijslag en kindgebonden budget (bij D66). Het is van belang hierbij op te merken dat deze maatregelen niet in het D66 verkiezingsprogramma staan, maar wel in het overzicht van maatregelen zoals die zijn besproken met het Centraal Planbureau.

Huishouden 4 (echtpaar 65+) is goed af bij de SP (+4%) en behoudt koopkracht bij de PvdA. Bij GroenLinks, PVV en CU is het koopkrachtverlies beperkt (minder dan 1%). Iets groter is het koopkrachtverlies bij VVD en CDA (1,5 resp. 2%) en het grootst bij D66 en SGP (3 resp. 3,5%). Het koopkrachtverlies bij de SGP wordt vooral veroorzaakt doordat de uitkeringen 0,5% per jaar achterblijven bij de contractlonen en doordat de AOW-premie geleidelijk wordt gefiscaliseerd. Het koopkrachtverlies bij D66 ontstaat door besparingen op de zorgtoeslag.

Huishouden 5 (alleenstaande oudere) gaat er bij SP met 3% op vooruit, merkt weinig bij GroenLinks, PvdA, D66 en PVV, en verliest rond 1% bij CU, CDA en VVD. Het koopkrachtverlies is fors bij de SGP (-3,5%) door het achterblijven van de uitkeringen bij de contractlonen en fiscaliseren van de AOW. De SGP merkt op dat € 500 miljoen is gereserveerd voor reparatie van koopkracht, maar dat is niet terug te vinden in *Keuzes in kaart*.

Huishouden 6 (veelverdieners) levert bij alle politieke partijen in, behalve bij de VVD (+1,5%). Dit komt vooral door verlaging van de inkomstenbelastingtarieven en verhoging van de arbeidskorting. Het koopkrachtverlies is het grootst bij de SP (-5%), omdat deze partij de kinderbijslag en de premie voor de zorgverzekering sterk inkomensafhankelijk maakt. Ook bij de CU leveren de veelverdieners in (-4%), vooral omdat de combinatiekorting verdwijnt en de premie zorgverzekering inkomensafhankelijk wordt.

3 Resultaten per politieke partij

Bij het **CDA** blijft de koopkracht constant voor werkende huishoudens (huishoudens 1,2 en 6) en daalt voor de bijstandsmoeder en de AOW-huishoudens (1,5 à 2%). Het koopkrachtverlies ontstaat door de vermindering van de zorgtoeslag en het beperken van de AOW-tegemoetkoming. Daarnaast wordt de huurtoeslag beperkt.

Bij de **PvdA** vallen de koopkrachteffecten voor alle voorbeeldhuishoudens positief uit, met uitzondering van de veelverdieners (huishouden 6). De PvdA realiseert koopkrachtbehoud door de nominale premies voor de zorgverzekering te maximeren op € 400. Dit effect is sterker dan het negatieve effect van de afschaffing (voor 90%) van de zorgtoeslag.

De **SP** realiseert flinke koopkrachtverbeteringen (3,5 à 5%) voor alle huishoudens met uitzondering van de veelverdieners (huishouden 6). De SP realiseert de koopkrachtverbetering door maximering van de nominale premie voor de zorgverzekering op € 400, behalve voor de veelverdieners. Ook het afschaffen van het eigen risico en de eigen betaling in de zorgverzekering zorgt voor een lastenverlichting van € 160 per volwassene.

De bijstandsmoeder levert bij de **VVD** fors in (-7%), de AOW-huishoudens gaan er licht op achteruit (1 à 1,5%) en de werkende huishoudens realiseren een bescheiden koopkrachtverbetering. Het koopkrachtverlies van de bijstandsmoeder wordt geheel veroorzaakt door de afschaffing van het kindgebonden budget. De extra ondersteuning die de VVD voor bijstandsgerechtigden uittrekt (€ 1 mrd) levert daarvoor onvoldoende compensatie.

De koopkrachteffecten in het **PVV**-programma zijn voor de meeste huishoudens beperkt, maar de bijstandsmoeder en de alleenverdiener gaan er 3% resp. 4,5% op achteruit. Bij de bijstandsmoeder komt dit door de afschaffing van de langdurigheidstoelage in de bijstand, bij de alleenverdiener door de afschaffing van de aanrechtsubsidie.

Bij **GroenLinks** zijn de koopkrachteffecten voor alle huishoudens positief of rond de nul, behalve voor de veelverdieners (huishouden 6), die er 2% op achteruitgaan. De positieve effecten worden bereikt door de verlaging van de inkomstenbelastingtarieven en de verhoging van de arbeidskorting. Ook de veelverdieners profiteren hiervan, maar omdat voor hen de kinderbijslag verdwijnt en zij veel meer premie zorgverzekering gaan betalen, daalt per saldo hun koopkracht ietwat (-2%).

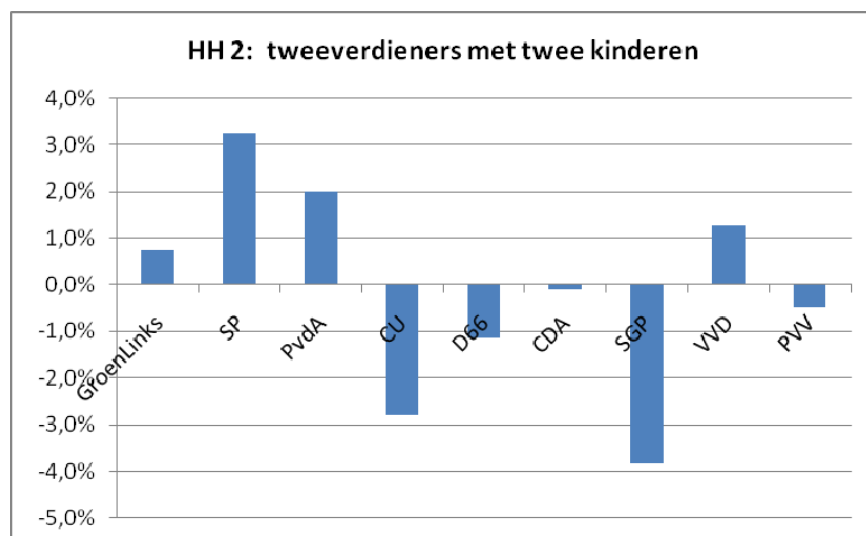
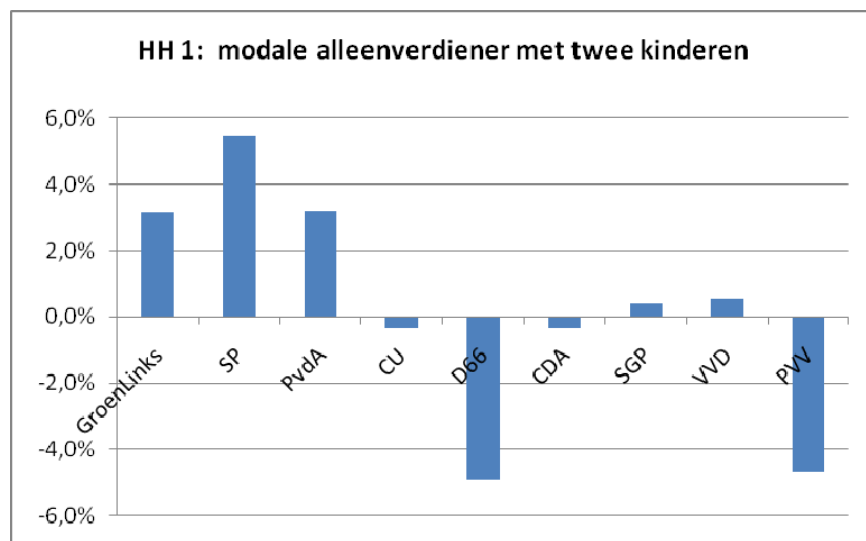
De **ChristenUnie** geeft in haar verkiezingsprogramma geen hoge prioriteit aan koopkracht: alle voorbeeldhuishoudens gaan er (licht) op achteruit, met uitzondering van de bijstandsmoeder die haar koopkracht op peil houdt. De veelverdieners (huishouden 6) leveren 4% koopkracht in. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het afschaffen van de combinatiekorting wat huishoudens met twee werkende partners en kinderen meer dan € 100 per maand kost. Daarnaast gaan de veelverdieners meer premie voor de zorgverzekering betalen.

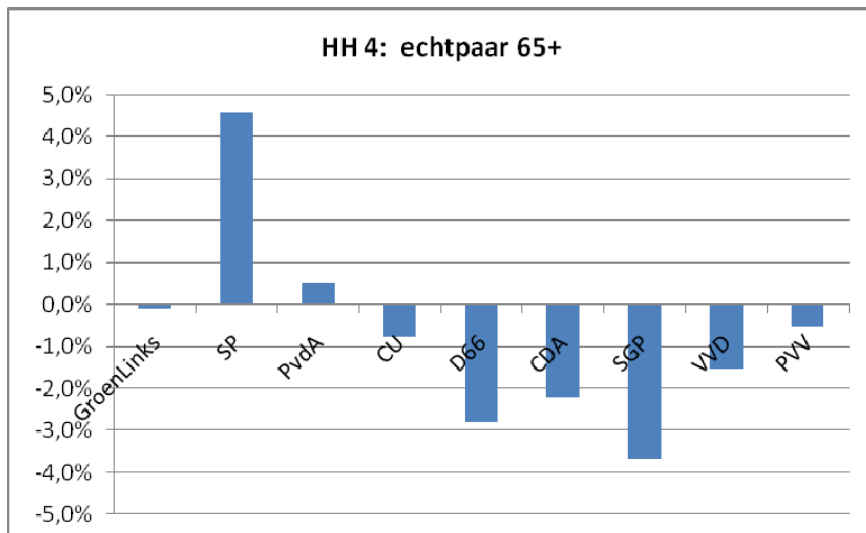
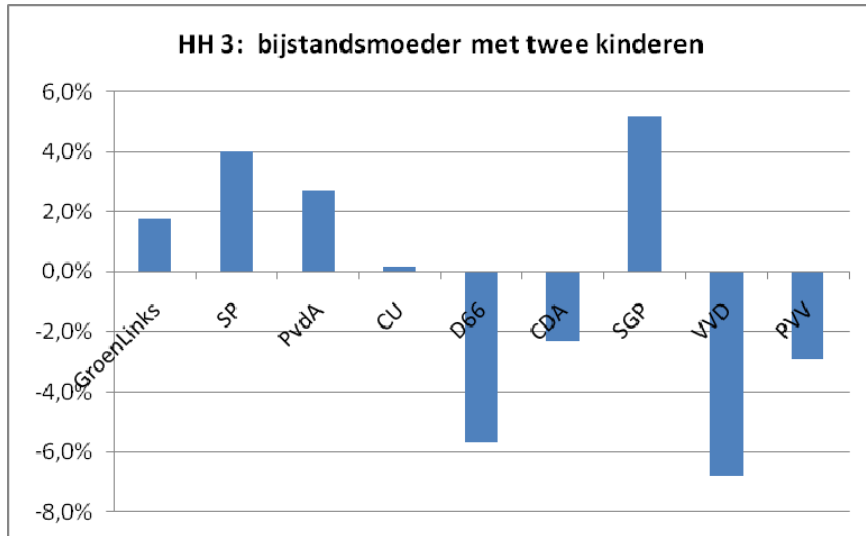
D66 komt in de koopkrachtberekeningen als slechtste naar voren. Alle huishoudens gaan er op achteruit en soms zeer fors, zoals de alleenverdiener en de bijstandsmoeder. De verlaging van de kinderbijslag en het kindgebonden budget hakt er stevig in bij de huishoudens met kinderen en de afschaffing van de aanrechtsubsidie pakt slecht uit voor de alleenverdiener.

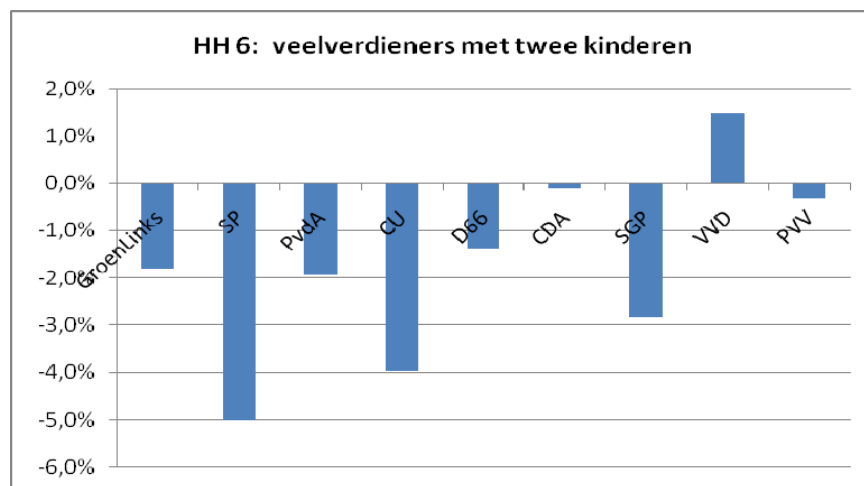
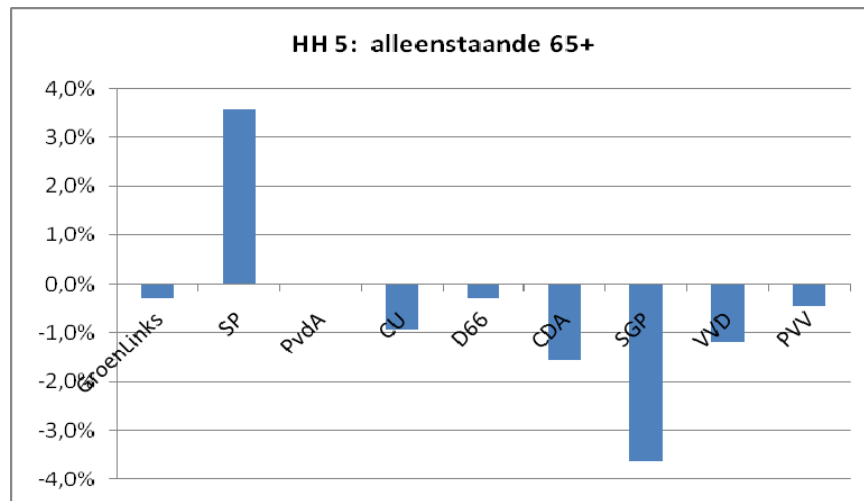
De **SGP** realiseert een flinke koopkrachtverbetering voor de bijstandsmoeder (5%) door verhoging van de kinderbijslag en de alleenstaande ouderkorting. De koopkracht van de modale werknemer blijft constant, maar verder leveren alle huishoudens 3 à 4% in bij deze partij. AOW-ers ondervinden nadeel van de fiscalisering van de AOW en het achterblijven van de uitkeringen bij de contractlonen (0,5% per jaar). Tweeverdieners zien de combinatiekorting verdwijnen.

4 Koopkracht in beeld

De gecumuleerde effecten van de beleidsvoornemens in de verkiezingsprogramma's worden getoond in onderstaande figuren voor de zes voorbeeldhuishoudens. In de bijlage wordt voor elke politieke partij toegelicht welke beleidsvoornemens in de partijprogramma's voorkomen en tot welke koopkrachteffecten voor de voorbeeldhuishoudens deze leiden.

5 Tot slot

Bovenstaande berekeningen brengen niet *alle* koopkrachteffecten van de verkiezingsprogramma's in beeld, omdat niet alle beleidsvoornemens in de verkiezingsprogramma's effect hebben op de voorbeeldhuishoudens.

Daarnaast worden feitelijke koopkrachtontwikkelingen mede bepaald door persoonlijke omstandigheden, zoals echtscheiding, ontslag, gezinsuitbreiding, verandering van baan enz. Zulke individuele veranderingen in de financiële situatie zijn vaak veel belangrijker voor de koopkracht dan de hier geanalyseerde maatregelen.

Bijlage: Koopkrachteffecten van partijprogramma's

Beleidsvoornemens CDA

- Zorgtoeslag. Ombuiging € 1.2 mrd. Paren gaan in vijf jaar 1% van hun inkomen meer zelf aan premie betalen, alleenstaanden 0,3%.
- Uitkeringen. Koppeling uitkeringen excl. AOW aan inflatie i.p.v. contractlonen. Uitkeringen stijgen daardoor 1% minder per jaar. In 2015 is dat 4%. Netto effect is 70% van het bruto effect. AOW blijft gekoppeld aan bruto lonen.
- AOW tegemoetkoming. Bedraagt € 34,26 bruto per maand. Wordt afgeschafd in elf jaar. Dit scheelt € 3 per maand. In vier jaar (2015) opgelopen tot € 12 per maand. Netto effect is 70% daarvan.
- Kinderopvang toeslag. Wordt beperkt tot maximaal 3 dagen voor tweeverdieners. Daarnaast gaat max. uurbijdrage van €5,82 naar € 5,20. HH6 maakt maximaal gebruik van bso voor één kind op basisschool (=150 uur). Door beperking aantal dagen daalt de vergoeding met 40% (2/5). Door verlaging max. uurbijdrage daalt de vergoeding met 10% (0,62/5,82). Totale verlaging 50%.
- Huurtoeslag. Rekenuur boven de kwaliteitskortingsgrens tot aan de aftoppingsgrens wordt voor 50% in plaats van 75% gesubsidieerd. Lagere inkomens worden ontzien. Besparing € 0,3 mrd op een totaal van € 2,2 miljard (is 14%). Wij gaan uit van 5% korting huurtoeslag voor HH3, 4 en 5. HH1 ontvangt geen huurtoeslag.
- Eigen risico en eigen betaling. Zonder verhoging stijgt het eigen risico van € 165 nu naar €210 (tabel K.3.3). Het CDA stelt het eigen risico op € 230. De eigen betaling stijgt van gemiddeld € 160 naar € 171. Gemiddeld pp € 11 lastenverzwaring (€ 171 – € 160).
- AOW-koppeling. Wordt bruto-bruto in plaats van netto-netto. Dit is intensivering van € 0,2 mrd ten gunste van 2,85 mln AOW-gerechtigden ofwel € 70 per persoon.
- Belasting op aardgas. Wordt verhoogd. Opbrengst € 0,6 mrd, waarvan € 0,2 mrd ten laste van huishoudens komt. Bij 7,3 mln huishoudens is dit gemiddeld per huishouden ca € 27 per jaar. Gewogen gemiddelde voor de zes huishoudens genomen o.b.v. budget aardgas
- Leveranciersverplichting duurzame energie. Verhoogt de lasten met € 0,4 mrd. Aangenomen is dat 50% hiervan ten laste komt van gezinnen. Gewogen gemiddelde voor de zes huishoudens genomen o.b.v. budget elektriciteit.
- Nominale premie. Geen wijziging in hoogte nominale premies .

- Inkomensafhankelijke zvw-bijdrage. Totale zvw-premies stijgen bij CDA met €1,5 mrd t.o.v. basispad (tabel K.3.7). Inkomensafhankelijke bijdrage (=50% zvw-premies) stijgt met €0,75 mrd. Loonheffing neemt toe met 0,3%-punt. Netto effect voor werknemer ca. 70% daarvan (afhankelijk van belastingtarief).
- Belastingtarief inkomstenbelasting. Tarief tweede schijf met 2% omlaag.
- Alleenstaande ouderkorting. Gaat omlaag met € 488. Effect is nul voor HH3 omdat korting wordt verrekend met bijstandsuitkering.
- Kindgebonden budget. Wordt verhoogd met € 100 mln. Dit is 12,5% omhoog (HH1 en HH3).
- Ouderenkorting. Wordt bevroren (€ 684 per jaar), wel indexatie. Scheelt 1% per jaar. 4% in 2015.
- Tabaksaccijns. € 0,2 mrd omhoog. Lastenverzwaring drukt op 12,86 mln volwassenen = € 15 per volwassene.

koopkrachteffecten CDA (euro's per maand)	HH 1	HH 2	HH 3	HH 4	HH 5	HH 6
Zorgtoeslag	-28,99	0,00	-3,75	-19,93	-3,56	0,00
uitkeringen	0,00	0,00	-27,86	0,00	0,00	0,00
AOW tegemoetkoming	0,00	0,00	0,00	-16,80	-8,40	0,00
kinderopvangtoeslag	0,00	-8,20	0,00	0,00	0,00	-22,00
huurtoeslag	0,00	0,00	-11,45	-8,65	-9,45	0,00
eigen risico + eigen betaling	-1,83	-1,83	-0,92	-1,83	-0,92	-1,83
AOW-koppeling	0,00	0,00	0,00	11,67	5,83	0,00
belasting aardgas	-2,40	-2,56	-2,40	-1,85	-1,75	-2,56
leveranciersverplichting duurzame energie	-2,60	-2,79	-2,33	-1,91	-1,07	-2,79
nominale premie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inkomensafhankelijke premie stijgt	-5,35	-16,34	-2,79	-5,24	-2,85	-25,45
tarief tweede schijf	24,20	29,52	0,00	6,37	5,94	48,36
alleenstaande ouderkorting	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Verhoging kindgebonden budget	11,50	0,00	16,13	0,00	0,00	0,00
ouderenkorting	0,00	0,00	0,00	-4,56	-2,28	0,00
tabaksaccijns	-2,50	-2,50	-1,25	-2,50	-1,25	-2,50
koopkrachtverandering in euro's per maand	-7,98	-4,70	-36,62	-45,24	-19,75	-8,77
idem in %	-0,3	-0,1	-2,3	-2,2	-1,6	-0,1

Beleidsvoornemens PvdA

- Hotelkosten. Eigen bijdrage € 5 per dag. Besparing € 100 miljoen. Dit is gemiddeld € 6 pp per jaar ofwel € 0,50 pp per maand.
- Eigen risico en eigen betaling. Zonder verhoging stijgt het eigen risico van € 165 nu naar €210 (tabel K.3.3). In de (op het laatste moment gewijzigde) plannen van de PvdA heeft iedereen een gelijk eigen risico van € 210 conform het basispad.
- Huurtoeslag. Besparing € 0,1 mrd door het optrekken van de inkomensgrens. Dit heeft geen gevolgen voor de voorbeeldhuishoudens.
- Armoedebestrijding. Budget € 0,1 mrd. Aanne: 500.000 personen in arme huishoudens ontvangen € 200 pp. Dit is van toepassing op HH3 (3 personen).
- Zorgtoeslag. Wordt voor 90% afgeschaft. De vrijvallende middelen worden ingezet voor premieverlaging.
- Nominale premie. Wordt maximaal € 400. Aangenomen is dat de premie vanaf de tweede schijf (€42.000) inkomensafhankelijk wordt (zoals bij GroenLinks en SP). Verder is aangenomen: Δ premie/ Δ inkomen = 0,08. HH1, 3, 4 en 5 betalen € 400 nominale premie pp. HH2 partner 1 betaalt €400 + (€48.750-€42.000)*0,08 aan premie. HH6 partner 1 betaalt €400 + (€81.250-€42.000)*0,08 aan premie.
- Inkomensafhankelijke bijdrage zvw. Totale zvw-premies stijgen bij PvdA met € 0,9 mrd t.o.v. basispad (tabel K.3.7). Inkomensafhankelijke bijdrage (=50% zvw-premies) stijgt met € 0,45 mrd. Loonheffing neemt daardoor toe met 0,2%-punt. Netto effect voor werknemer ca. 70% daarvan (afhankelijk van belastingtarief).
- Tarief inkomstenbelasting. Verlaging tarief eerste + tweede + derde schijf. 3,7 mrd lastenverlichting.
- Hypotheekrenteaf trek. Max. belastingtarief voor hypotheekrenteaf trek gaat van 52 naar 30% in 22 jaar. In 2015 1% eraf, dus maximum op 51%. €6972 valt in hoogste tarief. 1% hiervan is € 70. Dit raakt HH6.
- Belasting aardgas en elektra. Gaat omhoog, wordt deels teruggegeven door vrijstelling energiebelasting. Per saldo € 0,6 mrd. lastenverzwaring. Bij 7,3 mln huishoudens is dit per huishouden gemiddeld € 82 per jaar. Gewogen gemiddelde voor de zes huishoudens genomen.
- Verplicht aandeel duurzame energie. Lastenverzwaring € 950 mln. Aangenomen is dat 50% hiervan ten laste komt van gezinnen. Bij 7,3 mln huishoudens is dit gemiddeld per huishouden ca € 62 per jaar. Gewogen gemiddelde voor de zes huishoudens genomen.

Koopkrachteffecten verkiezingsprogramma's 2011-2015

Koopkrachteffecten PvdA (€ per maand)	HH 1	HH 2	HH 3	HH 4	HH 5	HH 6
Hotelkosten	-2,00	-2,00	-1,50	-1,00	-0,50	-2,00
Eigen risico + eigen betaling	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Huurtoeslag	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Armoedebestrijding	0,00	0,00	50,00	0,00	0,00	0,00
Zorgtoeslag	-58,50	0,00	-54,90	-99,00	-54,90	0,00
Nominale premie daalt	114,17	69,17	57,08	114,17	57,08	-210,83
Inkomensafhankelijke premie stijgt	-3,57	-10,89	-1,86	-3,49	-1,90	-16,96
verlaging tarief 1ste, 2e en 3e schijf	37,37	56,09	6,26	9,97	5,94	110,59
Beperking hypotheekrenteaftrek	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-5,83
hogere lasten aardgas en elektriciteit	-7,90	-8,48	-7,09	-5,81	-3,25	-8,48
Verplicht aandeel duurzame energie	-5,97	-6,41	-5,36	-4,39	-2,46	-6,41
koopkrachtverandering in euro's per maand	73,60	97,47	42,64	10,44	0,01	-139,93
idem in %	3,1	2,0	2,7	0,5	0,0	-1,9

Beleidsvoornemens SP

- Kinderbijslag. Kinderbijslag inkomensafhankelijk. € 0,3 mrd bezuiniging. Kinderbijslag wordt lineair afgebouwd tussen € 80.000 en € 120.000. Afbouw voor HH6 (€113.750) is 84,375%.
- Vliegtax. Lastenverzwaring € 0,8 mrd. Komt overeen met € 24 per persoon die vliegt. Aangenomen is dat vier personen van HH2 en HH6 één keer per jaar vliegen.
- Zorgtoeslag. Wordt afgeschaft. Opbrengst 6.1 mld . Dit wordt ingezet voor verlaging nominale premie.
- Nominale premie. Maximaal € 400. Aangenomen is dat de premie vanaf modaal (€32.500) inkomensafhankelijk wordt. Verder is aangenomen: $\Delta\text{premie} / \Delta\text{inkomen} = 0,08$. HH1, 3, 4 en 5 betalen €400 nominale premie pp. HH2 partner 1 betaalt €400 + (€48.750-€32.500)*0,08 aan premie. HH6 partner 1 betaalt €400 + (€81.250-€32.500)*0,08 aan premie.
- Inkomensafhankelijke bijdrage zvw. Totale zvw-premies stijgen bij SP met €5,1 mrd t.o.v. basispad (tabel K.3.7). Inkomensafhankelijke bijdrage (=50% zvw-premies)) stijgt met €2,55 mrd. Loonheffing neemt daardoor toe met 1%-punt. Netto effect voor werknemer ca. 70% daarvan (afhankelijk van belastingtarief).
- Verhoging WML. Verhoging met 5%. Daardoor bijstand en AOW bruto met 5% omhoog. Netto verbetering voor HH3 (100-33,45)% daarvan. Netto verbetering voor HH4 en HH5 (100 - 15,55)% daarvan.
- Kindgebonden budget. Verhoging met € 0,1 mrd . Dit is 12,5% verhoging
- Eigen risico en eigen betaling. Deze worden afgeschaft. Gemiddelde eigen betaling bedraagt bij SP € 160 pp. Lastenverlichting € 160 per volwassene.
- Verplicht aandeel duurzame energie. Lastenverzwaring € 600 mln euro. Aangenomen is dat 50% hiervan ten laste komt van gezinnen. Bij 7,3 mln huishoudens is dit gemiddeld per huishouden € 41 per jaar. Gewogen gemiddelde voor de zes huishoudens genomen.
- Hypotheekrenteaftrek. Max. belastingtarief voor hypotheekrenteaftrek gaat van 52 naar 42% in tien jaar. In 2015 4% eraf, dus maximum op 48%. HH6: €6972 valt in hoogste tarief. 4% hiervan is € 279.
- Arbeidskorting. Hogere arbeidskorting: kosten € 4,1 mrd. Per werkende € 585. SP geeft aan dat verhoging deels inkomensafhankelijk is.

Aanname: minimum + € 785; modaal + € 585; 1,5 modaal + € 485; 2,5 modaal + € 385.

- Tarieven inkomstenbelasting. Verlaging belastingtarief eerste schijf. Kosten € 1 mrd. Bij 7 miljoen werkenden is dat € 143 per werkende. Aangenomen is dat iedereen die werkt, het volledige voordeel in de eerste schijf geniet.
- Tarieven inkomstenbelasting. Verhoging belastingtarief in schijf 4 met 3%
- Accijns op softdrugs. Is niet meegenomen in het koopkrachtplaatje.

Koopkrachteffecten SP (euro's per maand)	HH 1	HH 2	HH 3	HH 4	HH 5	HH 6
Kinderbijslag inkomensafhankelijk	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-144,93
Vliegtax	0,00	-8,00	0,00	0,00	0,00	-8,00
Zorgtoeslag	-65,00	0,00	-61,00	-110,00	-61,00	0,00
Nominale premie daalt	114,17	69,17	57,08	114,17	57,08	-210,83
Inkomensafhankelijke premie stijgt	-17,85	-54,47	-9,29	-17,47	-9,48	-84,82
Verhoging WML met 5%	0,00	0,00	38,90	82,92	46,84	0,00
Kindgebonden budget	11,50	0,00	16,13	0,00	0,00	0,00
eigen risico + eigen betaling	26,67	26,67	13,33	26,67	13,33	26,67
Duurzame energie	-3,95	-4,24	-3,54	-2,90	-1,63	-4,24
hypotheekrenteaf trek tegen lager tarief	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-23,25
verhoging arbeidskorting	48,75	105,83	0,00	0,00	0,00	80,83
verlaging belastingtarief eerste schijf	11,92	23,83	11,92	0,00	0,00	23,83
verhoging belastingtarief vierde schijf	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-17,47
accijns op softdrugs	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
koopkrachtmutatie in euro per maand	126,20	158,79	63,53	93,38	45,14	-362,21
idem in %	5,2	3,3	4,0	4,6	3,6	-5,0

Beleidsvoornemens VVD

- Zorgtoeslag. Zorgtoeslag wordt beperkt door een aantal aanpassingen, die overeenkomen met 50% van het budgettaire beslag in 2015. Voor de voorbeeldhuishoudens is aangenomen dat stijging van de zorguitgaven die uitgaat boven welvaartsstijging (3% in het basispad) niet meer wordt gecompenseerd door hogere zorgtoeslag. Dit scheelt 12% in vier jaar (2015), d.w.z. ca. € 120. Verder is aangenomen dat het baseren van de zorgtoeslag op daadwerkelijk betaalde premie i.p.v. standaardpremie (d.w.z. € 1085 i.p.v. € 1262) leidt tot € 80 lastenverzwaring. In totaal € 200 p.p. lastenverzwaring voor ontvangers zorgtoeslag (HH1, 3, 4 en 5).
- Kindgebonden budget. Wordt afgeschaft.
- Uitkeringen. Uitkeringen koppelen aan inflatie in plaats van contractlonen. Uitkeringen stijgen daardoor 1% minder per jaar. In 2015 is dat 4%. Netto effect is 70% bruto effect. Maatregel geldt niet voor HH4 en 5 (AOW).
- Kinderopvangtoeslag. Deze gaat omlaag. Basisvergoeding is € 5,82 per uur, wordt € 5 euro per uur, dus een vermindering met 14%.
- Eigen risico en eigen betaling. Zonder verhoging stijgt het eigen risico van € 165 nu naar €210 (tabel K.3.3). De VVD stelt het eigen risico op € 300. De eigen betaling stijgt van gemiddeld € 160 naar € 200. Gemiddeld pp € 40 er op achteruit (€ 200 – € 160).
- Schoolboeken. Afschaffing gratis schoolboeken. Besparing van € 300 miljoen. Per kind tussen de 12 en 17 jaar € 250 besparing.
- Huurverhoging. Extra huurverhoging 2% boven basispad vanaf 2012. Dit is 8% in 2015. Bij 30% laagste inkomens volledige compensatie via huurtoeslag. Geen effect voor HH 3, 4 en 5. Beperkt effect (50%) voor HH1 (modaal inkomen).
- Bijstand. Extra ondersteuning bijstandsgerechtigden. Budget € 0,3 mrd. Bij 300.000 bijstandsgerechtigden is dit ca. € 1000 per bijstandgerechtigde.
- Nominale premie. Deze blijft ongewijzigd.
- Inkomensafhankelijke bijdrage zvw. Totale zvw-premies stijgen bij VVD met €0,4 mrd t.o.v. basispad (tabel K.3.7). Inkomensafhankelijke bijdrage (=50% zvw-premies) stijgt met € 0,2 mrd. Loonheffing neemt toe met 0,08%-punt. Netto effect voor werknemer ca. 70% daarvan (afhankelijk van belastingtarief).

- Tarieven inkomstenbelasting. Alle tarieven inkomstenbelasting met 1% omlaag.
- Arbeidskorting. Arbeidskorting met € 400 omhoog.
- Inkomensafhankelijk deel arbeidskorting. Dit wordt afgeschaft. Dit is lastenverzwaring van € 0,5 mrd. Aanne: voorgenomen stijging arbeidskorting met max. € 125 voor laag inkomen (WML) wordt afgeschaft. Dit raakt HH2, waar partner beperkt verdient.
- Algemene heffingskorting. Overdracht algemene heffingskorting naar partner wordt afgeschaft, maar uitzondering voor niet-werkende partners geboren voor 1972 blijft bestaan. Dit geldt voor HH1.

koopkrachteffecten VVD (€ per maand)	HH 1	HH 2	HH 3	HH 4	HH 5	HH 6
Zorgtoeslag	33,33	0,00	-16,67	-33,33	-16,67	0,00
kindgebonden budget	92,00	0,00	-129,00	0,00	0,00	0,00
Uitkeringen	0,00	0,00	-32,74	0,00	0,00	0,00
kinderopvangtoeslag	0,00	11,48	0,00	0,00	0,00	-6,16
eigen risico + eigen betaling	-6,67	-6,67	-3,33	-6,67	-3,33	-6,67
Schoolboeken	20,83	20,83	-20,83	0,00	0,00	-20,83
extra huurstijging	17,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
bijstandsgerechtigden	0,00	0,00	83,33	0,00	0,00	0,00
nominale premie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inkomensafhankelijke premie stijgt	-1,43	-4,36	-0,74	-1,40	-0,76	-6,79
tarieven inkomstenbelasting	28,99	49,29	12,52	9,97	5,94	80,07
arbeidskorting	33,33	66,67	0,00	0,00	0,00	66,67
inkomensafhankelijk deel arbeidskorting	0,00	10,42	0,00	0,00	0,00	0,00
Algemene heffingskorting partner afbouwen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
koopkrachtverandering in euro's per maand	12,29	62,20	-107,46	-31,43	-14,82	106,29
idem in %	0,5	1,3	-6,8	-1,5	-1,2	1,5

Beleidsvoornemens PVV

- Langdurigheidstoelage. Wordt afgeschaft.
- Schoolboeken. Gratis schoolboeken afgeschaft. Besparing van €300 miljoen. Per kind tussen de 12 en 17 jaar € 250 lastenverzwaring. Boekenfonds voor lage inkomens € 100 mln, waardoor HH1 en HH3 geen nadeel ondervinden.
- Algemene heffingskorting. Overdraagbaarheid wordt afgebouwd. Afbouw in één keer in 2011 in plaats van afbouw in 15 jaar. Verschil in 2015 is 11/15*€ 1987.
- Nominale premie. Blijft ongewijzigd.
- Inkomensafhankelijke bijdrage zvw. Totale zvw-premies stijgen bij PVV met €2,8 mrd t.o.v. basispad (tabel K.3.7). Inkomensafhankelijke bijdrage (=50% zvw-premies) stijgt met €1,4 mrd. Loonheffing neemt daardoor toe met 0,6%-punt. Netto effect voor werknemer ca. 70% daarvan (afhankelijk van belastingtarief).
- Tarieven inkomstenbelasting. Belastingtarief tweede schijf wordt verlaagd met 2%.

Koopkrachteffecten PVV (euro's per maand)	HH 1	HH 2	HH 3	HH 4	HH 5	HH 6
langdurigheidstoelage	0,00	0,00	-40,50	0,00	0,00	0,00
Schoolboeken	0,00	-20,83	0,00	0,00	0,00	-20,83
Algemene heffingskorting partner afbouwen	-121,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
nominale premie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inkomensafhankelijke premie stijgt	-10,71	-32,68	-5,58	-10,48	-5,69	-50,89
belastingtarief tweede schijf	24,20	29,52	0,00	0,00	0,00	48,36
Totaal koopkrachteffect in euro's	-107,94	-24,00	-46,08	-10,48	-5,69	-23,36
idem in %	-4,5	-0,5	-2,9	-0,5	-0,4	-0,3

Beleidsvoornemens GroenLinks

- Kinderbijslag. Kinderbijslag inkomensafhankelijk. Ombuiging € 1,3 mrd. GroenLinks geeft aan dat het totaal van kinderbijslag en kindgebonden budget voor een modaal inkomen met 15% stijgt. Deze stijging ontvangt elk huishouden tot modaal. Boven modaal wordt bedrag afgebouwd tot nul. Nulpunt wordt bereikt bij 180% modaal. Omslagpunt t.o.v. huidige regeling zit bij 1,5x modaal. KB = € 171,77 per maand. HH1: $+0,15 * (\text{€ } 171,77 + \text{€ } 92) = \text{€ } 39,56$. HH2 en HH6: boven 2 keer modaal geen kinderbijslag meer. HH3: verliest kindgebonden budget, maar komt nog net positief uit.
- Hotelkosten. € 5 per dag. Besparing € 100 miljoen. Dit is gemiddeld € 6 pp per jaar ofwel € 0,50 pp per maand.
- Eigen risico en eigen betaling. Zonder verhoging stijgt het eigen risico van € 165 nu naar €210 (tabel K.3.3). Bij GL varieert het eigen risico van € 150 voor minima tot € 300 voor hoge inkomens. Eigen betaling stijgt van gemiddeld € 160 naar € 171. Minima € 10 euro pp erop vooruit (€ 160 - € 150), modaal € 11 achteruit (€ 171 - € 160), bovenmodaal betaalt € 21 meer dan gemiddeld (€ 171 - € 150) = € 192, dus €32 er op achteruit.
- Schoolboeken. Niet meer gratis. Besparing van € 300 miljoen, netto € 200 miljoen door herinvoering WTOS. Per kind tussen de 12 en 17 jaar € 250 lastenverzwaring. GroenLinks voert WTOS opnieuw in, waardoor t/m modaal de schoolboeken volledig vergoed worden (HH1 en HH3).
- Zorgtoeslag. Wordt afgeschaft. € 6,1 mrd extra inkomsten wordt ingezet voor verlaging nominale premie.
- Nominale premie. Nominale premie max. € 500 per jaar. Gemiddelde premie 2010 is € 1085 per jaar. GroenLinks geeft aan dat premie vanaf tweede schijf (€ 42.000) inkomensafhankelijk wordt. Aangenomen is: $\Delta \text{premie} / \Delta \text{inkomen} = 0,08$. HH1, 3, 4 en 5 betalen €500 nominale premie pp. HH2 partner 1 betaalt €500 + $(\text{€}48.750 - \text{€}42.000) * 0,08$ aan premie. HH6 partner 1 betaalt €500 + $(\text{€}81.250 - \text{€}42.000) * 0,08$ aan premie.
- Inkomensafhankelijke bijdrage zvw. Totale zvw-premies stijgen bij GroenLinks met €2,5 mrd t.o.v. basispad (tabel K.3.7). Inkomensafhankelijke bijdrage (=50% zvw-premies) stijgt met €1,25 mrd. Loonheffing neemt toe met 0,5%-punt. Netto effect voor werknemer ca. 70% daarvan (afhankelijk van belastingtarief).
- Belasting elektriciteit. Lastenverzwaring € 800 mln voor gezinnen. Bij 7,3 mln huishoudens is dit per huishouden gemiddeld € 110 per jaar.

Gewogen gemiddelde voor de zes huishoudens genomen. Weging o.b.v. elektriciteitsverbruik.

- Auto. Auto duurder. Lastenverzwaring € 2,8 mrd per jaar, waarvan € 1,3 mrd voor huishoudens. Bij 6,75 mln personenauto's in bezit van huishoudens is dit € 192 per auto op jaarbasis. Aangenomen is dat HH2 en HH6 twee auto's hebben, HH1 één auto en HH3, 4 en 5 geen auto's.
- Aftrek woon-werkverkeer. Aftrekbaarheid woon-werkverkeer per auto wordt gewijzigd.
- Opbrengsten € 1,1 mld . 3,1 mln personen gebruiken auto voor woonwerkverkeer, dit is ca € 360 pp per jaar, € 30 per maand. Aangenomen is dat HH2 en HH6 deze lastenverzwaring voor één persoon ondervinden.
- Vliegtax. € 30 euro pp. Aangenomen is dat vier personen van HH2 en HH6 één keer per jaar vliegen.
- Verplicht aandeel duurzame energie. Lastenverzwaring € 800 mln. Aangenomen is dat 50% hiervan ten laste komt van gezinnen. Bij 7,3 mln huishoudens is dit gemiddeld per huishouden ca € 54 per jaar. Gewogen gemiddelde voor de zes huishoudens genomen.
- Vleestax. Opbrengst € 700 mln. Bij 7,3 mln huishoudens is dit gemiddeld € 96 per huishouden. Gewogen gemiddelde voor de zes huishoudens genomen o.b.v. budget voor voeding.
- Watertax. Opbrengst €500 mln. Aanne: 50% voor gezinnen. Bij 7,3 mln huishoudens is dit € 34,25 gemiddeld per huishouden. Gewogen gemiddelde voor de zes huishoudens genomen.
- Tarieven inkomstenbelasting. Wijziging tariefstructuur box 1. Doorerekend op basis van huishoudinkomen.
- Arbeidskorting. Arbeidskorting wordt gewijzigd in EITC. Maximum verhoogd naar € 2515, boven € 54000 lineair aflopend tot nul bij inkomen € 80.000.
- Hypotheekrenteaftrek. Wordt geleidelijk afgeschaft. € 0,2 mrd beperking in 2015 tov € 14 mrd structureel. Dit is circa 1,5%.
- Algemene heffingskorting partner. Overdraagbaarheid wordt versneld afgebouwd. Afbouw in 5 jaar i.p.v. 15 jaar vanaf 2012. Niveau in 2015 is dus 1/5 i.p.v. 11/15 van €1987.
- Accijns op alcohol en tabak. Opbrengst € 0,7 mld en op softdrugs € 0.3 mld. Alleen het eerste is toegerekend. Lastenverzwaring drukt op 12,86 mln volwassenen = € 54 per volwassene.

Koopkrachteffecten verkiezingsprogramma's 2011-2015

Koopkrachteffecten GroenLinks (€/maand)	HH 1	HH 2	HH 3	HH 4	HH 5	HH 6
Kinderbijslag + kindgebonden budget	39,57	-171,77	45,12	0,00	0,00	-171,77
Hotelkosten	-2,00	-2,00	-1,50	-1,00	-0,50	-2,00
Eigen risico + eigen betaling	-0,08	-1,83	0,83	1,67	0,83	-3,58
Schoolboeken	0,00	-20,83	0,00	0,00	0,00	-20,83
Zorgtoeslag	-65,00	0,00	-61,00	-110,00	-61,00	0,00
Nominale premie daalt	97,50	52,50	48,75	97,50	48,75	-227,50
Inkomensafhankelijke premie stijgt	-8,92	-27,24	-4,65	-8,74	-4,74	-42,41
Belasting elektriciteit	-10,60	-11,37	-9,50	-7,79	-4,36	-11,37
Auto	-16,00	-32,00	0,00	0,00	0,00	-32,00
Afschaffen aftrek woonwerkverkeer	0,00	-30,00	0,00	0,00	0,00	-30,00
Vliegtax	0,00	-10,00	0,00	0,00	0,00	-10,00
Verplicht aandeel duurzame energie	-5,20	-5,58	-4,67	-3,82	-2,14	-5,58
Vleestax	-8,69	-10,92	-7,17	-6,55	-3,41	-11,25
Watertax	-3,55	-3,72	-2,75	-2,10	-1,29	-3,72
Tarieven inkomstenbelasting	86,79	141,02	28,79	47,83	28,50	314,21
Arbeidskorting	85,50	179,09	0,00	0,00	0,00	167,69
Hypotheekrenteaftrek	-18,75	0,00	0,00	0,00	0,00	-31,25
Algemene heffingskorting	-88,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Accijns op alcohol en tabak	-9,00	-9,00	-4,50	-9,00	-4,50	-9,00
Totaal koopkrachteffect in euro's	73,25	36,35	27,75	-2,00	-3,87	-130,37
koopkrachtmutatie in %	3,3%	0,7%	1,8%	-0,1%	-0,3%	-1,8%

Beleidsvoornemens ChristenUnie

- Kinderopvangtoeslag. Beperking kinderopvangtoeslag. Eerste dagdeel voor duurste kind wordt niet vergoed. Vergoeding voor opvang boven drie dagen wordt voor duurste kind niet vergoed. Huishouden 2 en 6 hebben één kind op buitenschoolse opvang (3 resp. 5 dagen). HH2: één dag niet vergoed = 1/3 minder toeslag. HH 6: twee dagen niet vergoed = 2/5 minder toeslag
- Hotelkosten. € 5 per dag. Besparing € 100 miljoen. Dit is gemiddeld € 6 pp per jaar.
- Eigen risico en eigen betaling. Zonder verhoging stijgt het eigen risico van € 165 nu naar €210 (tabel K.3.3). Bij de CU varieert het eigen risico van € 200 voor minima tot € 600 voor hoge inkomens. Eigen betaling stijgt bij CU van gemiddeld € 160 naar € 222. Minima € 40 erop achteruit (€ 200 - € 160), modaal € 62 achteruit (€ 222 - € 160). Aanname: bovenmodaal betaalt € 22 meer dan gemiddeld (€ 222 - € 200) = € 244, dus €84 er op achteruit.
- Vliegtax. Lastenverzwaring € 0,25 mrd, waarvan 50% voor huishoudens. € 3,75 per persoon die vliegt. Aangenomen is dat vier personen van HH2 en HH6 één keer per jaar vliegen.
- Kinderbijslag. Kinderbijslag oudere kind gaat naar bedrag jonger kind. Minus € 42 per kwartaal, dus minus € 14 per maand. Daarnaast intensivering van € 0,2 mrd. Dit betekent voor 10-jarige kinderen uit voorbeeldgezinnen stijging met € 5 per maand. Per saldo lastenverzwaring met € 9 per maand.
- Kindgebonden budget. Tevens intensivering van kindgebonden budget met € 0,2 mrd. Dit is 25% verhoging op budget. HH2 en HH6 hebben geen recht op kindgebonden budget.
- Duurzame energie. Lastenstijging € 0,8 mrd. Aangenomen is dat 50% hiervan ten laste komt van gezinnen. Bij 7,3 mln huishoudens is dit gemiddeld per huishouden € 54 per jaar. Gewogen gemiddelde voor de zes huishoudens genomen.
- Verlaging vastrecht. Lastenverlichting: € 100 mln. Bij 7,3 mln huishoudens is dit gemiddeld per huishouden ca € 13,69 per jaar. Gewogen gemiddelde voor de zes huishoudens genomen.
- Vleestax. Opbrengst € 700 mln. Bij 7,3 mln huishoudens is dit € 96 gemiddeld per huishouden. Bij verdeling rekening gehouden met het budget voor voeding.

- Aftrek woon-werkverkeer. Aftrekbaarheid wordt beperkt. Opbrengst € 0,2 mrd. 3,1 mln personen gebruiken auto voor woonwerkverkeer, dit is ca € 64 pp per jaar. Aangenomen is dat HH2 en HH6 deze lastenverzwaring voor één persoon ondervinden.
- Zorgtoeslag. Wordt afgeschaft, 6.1 mld extra inkomsten. Geld wordt ingezet voor verlaging nominale premie, die inkomensafhankelijk wordt.
- Nominale premie. Wordt omgezet in inkomensafhankelijke premie. Aangenomen is dat modaal gelijk blijft, minima €400 premie betaalt en bovenmodaal meer gaat betalen, waarbij geldt: $\Delta\text{premie} / \Delta\text{inkomen} = 0,02$. HH1 partner 1 blijft gelijk (€ 1085), HH3, 4 en 5 betalen €400 nominale premie pp. HH2 partner 1 betaalt €1085 + $(€48.750 - €32.500) * 0,02$ aan premie. HH6 partner 1 betaalt €1085 + $(€81.250 - €32.500) * 0,02$ aan premie.
- Inkomensafhankelijke bijdrage zvw. Totale zvw-premies stijgen bij CU met €0,2 mrd t.o.v. basispad (tabel K.3.7). Inkomensafhankelijke bijdrage (=50% zvw-premies) stijgt met €0,1 mrd. Loonheffing neemt daardoor toe met 0,04%-punt. Netto effect voor werknemer ca. 70% daarvan (afhankelijk van belastingtarief).
- Combinatiekorting. Wordt afgeschaft.
- Belastingvrije som. Nieuwe belastingvrije som per huishouden wordt geïntroduceerd. Budget € 1,6 miljard voor 7,3 mln. huishoudens. Dit is € 219 per huishouden.
- Arbeidskorting. Wordt verhoogd met € 1 mrd. Dit is € 145 per werkende per jaar.
- Hypotheekrenteaftrek. Max. belastingtarief voor hypotheekrenteaftrek gaat van 52 naar 30% in 22 jaar m.i.v. 2011. In 2015 4% eraf, dus maximum op 48%. €6972 valt in hoogste tarief. 4% hiervan is € 280. Dit raakt HH6.
- Huurstijging. Corporaties mogen huren 2% per jaar sneller verhogen vanaf 2011. Dit is 1% boven basispad, dwz. 4% in 2015.
- Accijnzen op tabak en alcohol. Worden verhoogd. Opbrengst 0,25 mrd. Lastenverzwaring drukt op 12,86 mln volwassenen = € 20 per volwassene.
- Algemene heffingskorting. Afschaffing overdraagbare algemene heffingskorting wordt teruggedraaid. Volgens basispad wordt AHK in vijftien jaar afgebouwd, dus niveau in 2015 is 11/15 van €1987. Verschil voor HH1 $4/15 * € 1987$.

Koopkrachteffecten verkiezingsprogramma's 2011-2015

koopkrachteffecten CU (euro's per maand)	HH 1	HH 2	HH 3	HH 4	HH 5	HH 6
beperking kinderopvangtoeslag	0,00	-27,33	0,00	0,00	0,00	-17,60
Hotelkosten	-2,00	-2,00	-1,50	-1,00	-0,50	-2,00
Eigen risico + eigen betaling	-8,50	-10,33	-3,33	-6,67	-3,33	-12,17
Vliegtax	0,00	-1,25	0,00	0,00	0,00	-1,25
kinderbijslag	-9,00	-9,00	-9,00	0,00	0,00	-9,00
kindgebonden budget	23,00	0,00	32,25	0,00	0,00	0,00
Duurzame energie	-5,20	-5,58	-4,67	-3,82	-2,14	-5,58
Verlaging vastrecht	1,32	1,42	1,18	0,97	0,54	1,42
Vleestax	-8,67	-10,92	-7,17	-6,58	-3,42	-11,25
Beperking aftrek woonwerkverkeer	0,00	-5,33	0,00	0,00	0,00	-5,33
Zorgtoeslag	-65,00	0,00	-61,00	-110,00	-61,00	0,00
Nominale premie daalt	57,08	30,00	57,08	114,17	57,08	-81,25
Inkomensafhankelijke premie stijgt	-0,71	-2,18	-0,37	-0,70	-0,38	-3,39
Combinatiekorting verdwijnt	0,00	-132,38	0,00	0,00	0,00	-154,92
Belastingvrije som per huishouden	18,25	18,25	18,25	18,25	18,25	18,25
arbeidskorting	12,08	24,17	0,00	0,00	0,00	24,17
hypotheekrenteaftrek tegen lager tarief	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-23,33
extra huurstijging (4%)	-17,20	0,00	-17,20	-17,28	-15,28	0,00
Accijnzen tabak, alcohol	-3,33	-3,33	-1,67	-3,33	-1,67	-3,33
Terugdraaien afschaffing overdraagbare AHK	44,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal koopkrachteffect in euro's	-7,88	-135,81	2,86	-16,00	-11,84	-286,58
idem in %	-0,3	-2,8	0,2	-0,8	-0,9	-4,0

Beleidsvoornemens D66

- Kinderbijslag. Voor eerste kind € 84 minder (€ 278-194) , voor tweede kind € 100 minder. Totaal per kwartaal € 184 minder, per maand € 61,4 euro minder.
- Kindgebonden budget. € 0,3 mrd minder. Intensivering in 2011 wordt teruggedraaid. Dit betreft verhoging van €226 per jaar voor kind van 12-16 jaar. Overige besparingen raken met name gezinnen met meer dan twee kinderen.
- Zorgtoeslag. Wordt leefvorm-neutraal (meerpersoonshuishoudens ontvangen evenveel als alleenstaanden. Besparing € 0,4 mrd. HH4 ontvangt evenveel als HH5 (€ 61 i.p.v. € 110).
- Eigen risico en eigen betaling. Zonder verhoging stijgt het eigen risico van € 165 nu naar €210 (tabel K.3.3). Bij D66 varieert het eigen risico van € 210 voor minima tot € 400 voor hoge inkomens. Eigen betaling stijgt van gemiddeld € 160 naar € 166. Alle huishoudens € 6 pp erop achteruit (€ 166 - € 160).
- Nominale premie. Blijft ongewijzigd.
- Inkomensafhankelijke bijdrage zvw. Totale zvw-premies stijgen bij D66 met €2,1 mrd t.o.v. basispad (tabel K.3.7). Inkomensafhankelijke bijdrage (=50% zvw-premies) stijgt met €1,05 mrd. Loonheffing neemt daardoor toe met 0,4%-punt. Netto effect voor werknemer ca. 70% daarvan (afhankelijk van belastingtarief).
- Schoolboeken. Gratis schoolboeken wordt afgeschaft. Besparing van € 200 miljoen. Per kind tussen de 12 en 17 jaar € 250 lastenverzwaring. D66 voert WTOS opnieuw in, waardoor voor minima de schoolboeken volledig vergoed worden (HH3).
- Lastenverzwaring duurzame energie. Lastenverzwaring € 800 mln euro. Aangenomen is dat 50% hiervan ten laste komt van gezinnen. Bij 7,3 mln huishoudens is dit gemiddeld per huishouden ca € 54 per jaar. Gewogen gemiddelde voor de zes huishoudens genomen.
- Vleestax. Opbrengst € 700 mln. Dit is € 96 gemiddeld per huishouden. Bij verdeling rekening gehouden met het budget voor voeding.
- Arbeidskorting. Hogere arbeidskorting. € 200 per werkende.
- Algemene heffingskorting. Overdraagbaarheid naar partner wordt afgebouwd. Afbouw in 5 jaar i.p.v. 15 jaar vanaf 2011, maar voor niet-werkende partners geboren voor 1972 in tien jaar. Niveau in 2015 is dus 5/10 i.p.v. 10/15 van €1987.

Koopkrachteffecten verkiezingsprogramma's 2011-2015

- Hypotheekrenteaftrek. Max. tarief voor renteaftrek gaat van 52 naar 42% in tien jaar met ingang van 2014. In 2015 1% eraf, dus maximum op 51%. €6972 valt in hoogste tarief bij HH6. 1% hiervan is € 70. Daarnaast daalt de hoofdsom waarover rente mag worden afgetrokken lineair met 3,33% per jaar, dus in 2015 met 3,33%. Dit leidt tot belastingnadeel van € 432,90. Totale nadeel ca. € 500 voor HH6.
- Tarieven inkomstenbelasting. Verlaging belastingtarieven: 1ste schijf met 0.5% en 2de schijf met 1%.
- inkomensafhankelijke combinatiekorting. Verhoging met € 0,1 mrd. Uitgaande van 3 mln rechthebbenden is dit €33,33 per rechthebbende (HH2 en HH6). Verdeling naar inkomen is niet bekend, daarom geen differentiatie naar inkomen toegepast.
- Extra huurstijging. Voor minima en modaal is de extra huurverhoging gelijk aan basispad.
- Accijns op softdrugs. Wordt niet meegerekend.

koopkrachteffecten D66 (euro's per maand)	HH 1	HH 2	HH 3	HH 4	HH 5	HH 6
kinderbijslag	-61,40	-61,40	-61,40	0,00	0,00	-61,40
kindgebonden budget	-18,83	0,00	-18,83	0,00	0,00	0,00
wijziging zorgtoeslag	0,00	0,00	0,00	-49,00	0,00	0,00
Eigen risico + eigen betaling	-1,00	-1,00	-0,50	-1,00	-0,50	-1,00
Nominale premie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inkomensafhankelijke premie stijgt	-7,14	-21,79	-3,72	-6,99	-3,79	-33,93
Schoolboeken	-20,83	-20,83	0,00	0,00	0,00	-20,83
Duurzame energie	-5,20	-5,58	-4,67	-3,82	-2,14	-5,58
Vleestax	-8,67	-10,92	-7,17	-6,58	-3,42	-11,25
arbeidskorting	16,67	33,33	0,00	0,00	0,00	33,33
Algemene heffingskorting partner afbouwen	-27,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
hypotheekrenteaftrek tegen lager tarief	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-41,67
verlaging tarief 1e en 2e schijf	19,69	29,94	6,26	9,97	5,94	39,34
Inkomensafhankelijke combinatiekorting	0,00	2,78	0,00	0,00	0,00	2,78
extra huurstijging	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
accijns op softdrugs	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
totaal	-114,31	-55,47	-90,03	-57,43	-3,92	-100,21
idem in %	-4,8	-1,1	-5,7	-2,8	-0,3	-1,4

Beleidsvoornemens SGP

- Kinderopvangtoeslag. Budget wordt beperkt van € 2,8 mrd naar € 0,5 mrd. Dit is 82% minder. Laagste inkomens worden ontzien (HH1, 3, 4 en 5).
- Zorgtoeslag. Wordt beperkt. Opbrengst: € 2,1 mrd. via verlaging inkomensgrens, dus lage inkomens worden ontzien (huishoudens 3, 4 en 5). Voor modaal (HH1) is 33% verlaging aangenomen (dit komt overeen met de procentuele verlaging van het budget in 2015).
- Uitkeringen. Uitkeringen stijgen 0,5% minder dan contractlonen. In 2015 is dat 2%. Netto effect is 70%.
- Huurtoeslag. Wordt beperkt. Besparing € 0,3 mrd op een totaal van € 2,2 miljard. Dit is 14%. Lagere inkomens (HH3, 4 en 5) worden ontzien. Wij gaan uit van 5% korting huurtoeslag voor HH3, 4 en 5. HH1 ontvangt geen huurtoeslag.
- Eigen risico en eigen betaling. Zonder verhoging stijgt het eigen risico van € 165 nu naar €210 (tabel K.3.3). Bij SGP varieert het eigen risico van € 150 voor minima tot € 500 voor hoge inkomens. Eigen betaling stijgt van gemiddeld € 160 naar € 197. Minima € 10 pp erop vooruit (€ 160 - € 150), modaal € 37 achteruit (€ 197 - € 160), bovenmodaal betaalt € 47 meer dan gemiddeld (€ 197 - € 150) = € 244, dus €84 er op achteruit.
- Kinderbijslag. Kinderbijslag en kindgebonden budget omhoog, onafhankelijk van inkomen. Intensivering € 0,8 mrd, dit is ca. 25% van budget kinderbijslag.
- Duurzame energie. Verplicht aandeel duurzame energie. Lastenverzwaring € 0,5 mrd. Aangenomen is dat 50% hiervan ten laste komt van gezinnen. Bij 7,3 mln huishoudens is dit gemiddeld per huishouden ca € 34 per jaar. Gewogen gemiddelde voor de zes huishoudens genomen.
- Nominale premie. Blijft ongewijzigd
- Inkomensafhankelijke bijdrage zvw. Totale zvw-premies stijgen bij SGP met €3,4 mrd t.o.v. basispad (tabel K.3.7). Inkomensafhankelijke bijdrage (=50% zvw-premies) stijgt met €1,7 mrd. Loonheffing neemt daardoor toe met 0,7%-punt. Netto effect voor werknemer ca. 70% daarvan (afhankelijk van belastingtarief).
- Tarieven inkomstenbelasting. Tariefverlaging 1^e schijf.
- Combinatiekorting. Wordt afgeschaft.

Koopkrachteffecten verkiezingsprogramma's 2011-2015

- Fiscalisering AOW. De AOW-premie wordt in 18 jaar gefiscaliseerd. Belastingtarief voor 65+ stijgt met 1%-punt per jaar, dit is 4% in 2015. Aangenomen is dat ouderen met weinig aanvullend pensioen (HH4 en 5) worden ontzien. Aangenomen is dat het belastingtarief voor hen met de helft (2%-punt) stijgt.
- Alleenstaande ouderkorting. Gaat omhoog. Intensivering € 0,4 mrd. Er zijn ca 485.000 eenouderhuishoudens. Dit is ca. € 825 per hh er op vooruit.
- Accijns alcohol en tabak. Gaat omhoog: 0,5 mrd. Lastenverzwaring drukt op 12,86 mln volwassenen = € 39 per volwassene.
- Algemene heffingskorting. Voorgenomen afschaffing van de overdraagbaarheid algemene heffingskorting (in 15 jaar) wordt teruggedraaid. Dit scheelt in 2015 4/15 *AHK

Koopkrachteffecten SGP (euro's per maand)	HH 1	HH 2	HH 3	HH 4	HH 5	HH 6
Kinderopvangtoeslag	0,00	-67,24	0,00	0,00	0,00	-36,08
Zorgtoeslag	-21,45	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Uitkeringen	0,00	0,00	-16,37	-27,49	-15,53	0,00
Huurtoeslag	0,00	0,00	-11,45	-8,65	-9,45	0,00
eigen risico + eigen betaling	-2,25	-6,17	0,83	1,67	0,83	-10,08
Kinderbijslag	42,94	42,94	42,94	0,00	0,00	42,94
Duurzame energie	-3,27	-3,52	-2,94	-2,41	-1,35	-3,52
nominale premie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inkomensafhankelijke premie stijgt	-12,49	-38,13	-6,51	-12,23	-6,64	-59,37
tariefverlaging 1e schijf	12,15	24,29	10,01	19,93	11,87	24,25
Combinatiekorting	0,00	-132,38	0,00	0,00	0,00	-154,92
Fiscalisering AOW-premie	0,00	0,00	0,00	-39,27	-22,18	0,00
alleenstaande ouderkorting	0,00	0,00	68,75	0,00	0,00	0,00
alcohol en tabak	-6,50	-6,50	-3,25	-6,50	-3,25	-6,50
Terugdraaien afschaffing overdraagbare AHK	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Reperatie koopkracht	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal koopkrachteffect in euro's	9,12	-186,70	82,03	-74,96	-45,69	-203,27
idem in %	0,4	-3,8	5,2	-3,7	-3,6	-2,8